

”Mellem Hav og Hede”

Tur til Skærum Mølle
30 maj – 2. juni 2022

Turrapport

Mandag den 30. maj kl. 09:00 Hillerød: 39 forventningsfulde foreningsmedlemmer inkl. buschauffør Jan Jensen fra Vipperød Bustrafik trillede ud på Carlsbergvej i Hillerød, efter at bussen var pakket og alle havde fået en plads, mod første destination: Sjællands Odde.

Kl. 11:00 Odden – Århus, hvor vi undervejs nød vores medbragte frokost.

Kl. 12:15 Århus havn med retning mod Skærum Mølle.

Kl. 13:30 – 15:00 Stop ved **Velling Skov**, hvor Jens Muff Hansen guidede os gennem spændende kuperet terræn.

Vi blev introduceret for "oprindelig bøg på morbund". Op i højden til Velling Gavl, 130 m.o.h. Utrolig flot udsigt.

Vegetationen bestod, ud over de oprindelige bøge, af rigtig mange kristtjorn, skovstjerne, skovsyre og gyvel.

Højdedraget, som vi entrede, hørte til typen "falske bakker", da de er den oprindelige højdekote, som smeltevand, i forbindelse med sidste istid, har lavet store erosioner imellem (tunneldale).

Jens Muff Hansen skelnede mellem tunneldale og "genbrugsdale", hvor isen, under tilbagetrækningen, har "genbrugt" lidt af de allerede eksisterende tunneldale til smeltevandsafløb.

Videre ad højderyggen mod nord til Velling Kalv hvor panoramaudsigten var overvældende. Her fik man virkelig syn for den natur og de store dimensioner, som den sidste istid har præget landskabet med. Busafgang mod NV via Vrads Sande og Gludsted Plantage, hvor vi tog afsked med Jens Muff Hansen ved den imponerende 30 m. høje "Isenbjerg Bakkeø".

Ankomst **Skærum Mølle** kl. 16:30. Flot velkomst. Fik anvist værelser. Kaffe "under flagstangen" 16:45 med udsigt over Storåen med bl.a. en sølvhejre i det fjerne.

NATURHISTORISK FORENING for NORDSJÆLLAND besøger

Mandag d. 30. maj

Kl. ca. 17: Ankomst og indkvartering

Kl. 18.00: Middag i Pejsestuen

Aftengåtur til Lergraven og Hejrekolonien.

Fortælling om Skærum v/rundviser Gravers Graversen.

Økocenter Storås udstilling af Bent Lauge Madsen er åben.

Aftenkaffe i Pejsestuen.

Kl. 18:00 middag. Kylling, salat, kartofler.

Kl. 19:45 travetur øst for Skærum Mølle, guidet af **Gravers Graversens søn**, i flot aftenlys. Fik fortalt om Skærum Møllens historie, samt om det tidligere teglværk på stedet. Gik rundt om teglværksgraven, som efter udsagn skulle være usædvanligt dyb. Flere spændende planter og fugle undervejs. Kunne spotte bagkanten af hejrekolonien mod syd.

Blåvinget Pragtnymfe

Aftenkaffe i pejsestuen med bl.a. sang af Thøger Larsen, introduceret meget levende af **Gudrun Aspel**.

Blåvinget Pragtnymfe

Skærum Mølle

Tirsdag den 31. maj kl. 08:00 Skærum Mølle

Dejlig morgenmad i pejsestuen fra kl. 08:00.

Kl. 09:15 samling i **Per Kirkebyhuset**, hvor den store stensamling fra Carlo Møller er flot udstillet og som huset oprindeligt er bygget til. "Huset for sten og stjerner". Gudrun Aspel fortalte om tilblivelsen af huset, samt etablering af interiør, herunder flygel og orgel. Morgensang med flygelakkompagnement.

NATURHISTORISK FORENING for NORDSJÆLLAND besøger

Tirsdag d. 31. maj

Kl. 8-9.00: Morgenmad Pejsestuen

Kl. 9.15: Morgensang i Per Kirkebyhuset:

"Du danske sommer" af Thøger Larsen

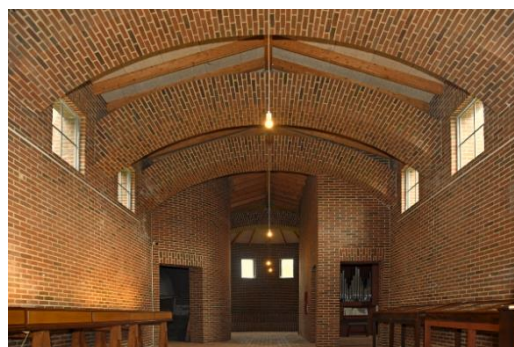
Kl.10.00: **Afgang** til Lemvig med besøg på **Klimatorium**

Bygningen er udformet som en bølge og ligger i havneområdet, som gennem de seneste år har gennemgået en byfornyelse. I renoveringen af området har man tilgodeset behovet med en klimaløsning for at undgå oversvømmelser. Samtidig har man skabt et aktivt havnemiljø for fritids- og handelsliv, hvor der er plads til alle aldersgrupper.

Rundviser: Jørgen Nørby

Kl.12.30: **Frokost** indtages i Klimatorium

Kl 13.00: Turen fortsætter ud mod **Bovbjerg Fyr**. Her introducerer Lasse Ebbensgaard til det enestående geologiske område, hvor istidens stilstandslinie opleves. På gåtur (ca. 35 min. varighed) sydover mod **Trans Kirke** færdes man i et område, hvor Vesterhavets uendelighed og barske slid på naturen sættes i perspektiv.

Ønsker man ikke at deltage i gåturen, kan man følge bussen frem til Trans Kirke, som er fra 1100-tallet og bygget i kampesten tæt på kysten.

Kl. 14.45: Turen fortsætter videre parallelt med Vestkystens sandklitter til **Strandingsmuseet** i Thorsminde. Uden for Strandingsmuseet indtages den medbragte kaffe.

Kl. 15.30: Adgang til Strandingsmuseet på egen hånd kan kombineres med gåtur langs havet. Strandingsmuseet fortæller om Vestkystens dramatiske strandinger. I museets fantastiske tårn er der i klart vejr en enestående udsigt over området.

Kl. 16.45: Turen fortsætter ned over Thorsmindetangen imellem Vesterhavet på den ene side og Nissum Fjord på den anden.

Kl. 18.30: Middag i Pejsestuen

Kl. 20.00: Foredrag i Laden: Om Unesco Geopark Vestjylland
v/leder Karen-Louise Smidth

Kl. 10:00 afgang med Vip-bus mod Lemvig og **Klimatorium**, guidet af **Lasse Ebbensgård**. Undervejs blev der fortalt og forklaret om lokale virksomheder, infrastruktur og landskab. Bl.a. om områder, hvor der tidligere blev gravet mergel til kalkning af marker. Mange smukke kirker, langs ruten. Vi krydsede "Baunehøj", hvorfra det gik ned i det lavere land med utroligt mange vindmøller, som panorama.

Gennem **Klosterheden**, Danmarks tredje største sammenhængende skov (6.500 ha) hvor der bl.a. blev udsat bævere i 1999 i et hede- og sumpområde. Gennem Lemvig, der ligger i en tunneldal. Havnen ligger ved "Lem Vig" – deraf bynavnet.

Klosterheden. Bæveraktivitet

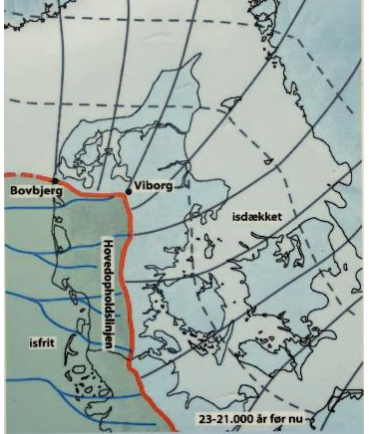
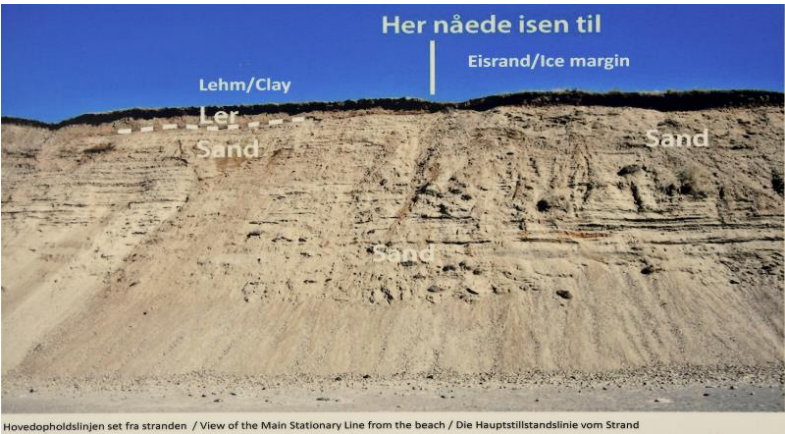
Kl. 10:30 **Klimatorium**. Intro ved **Jørgen Nørgård**, der fortalte om tilblivelsen af den ikoniske bygning samt om arbejdet med videns bidrag for et bedre globalt klima. Lækker frokost (Fiskeplatte).

Kl. 13:00 afgang med Vip-Bus mod Bovbjerg Fyr. Langs litorinaskrænter ved Ferring Sø. **Gåtur fra Bovbjerg Fyr mod syd, til Trans Kirke**, henholdsvis på skrænten (41 m.o.h) og på stranden, langs skrænten. **Bovbjerg Fyr** stod oprindeligt omkring 250 meter fra skræntens kant, men de sidste 150 år har havet taget omkring 120 meter. Fra 1875 – 1933 gennemførtes byggeri af høfder, hvilket siden har været med til at sikre kysten.

Spændende at se de kraftige erosioner, som havet forårsager langs vestkysten. Tydeligt at se istidsskillelinjen, som veksling mellem sand- og ler aflejringer i skrænten.

Klinten viser spor fra tre istider, nemlig Elster-, Saale- og Weichsel-istiderne, hvilket vil sige en historik på 300.000 år. Skyerne fortrak og lod solen komme igennem, akkompagneret af sang fra bl.a. sang- og bomlærker.

Bomlærke

Kl. 14:50 afgang mod syd, med Vip-Bus til **Thorsminde**.
Stop ved **Strandingsmuseet ved slusen**, hvor vi nød den medbragte te/kaffe i det storslåede solskin. Herefter "fri leg" til kl. 16:45 hvorfra busturen fortsatte mod Skærum Mølle, via Thorsminde-Tangen.

Thorsminde

Stenpikker

Slusen er bygget af mursten fra Skærum Teglværk

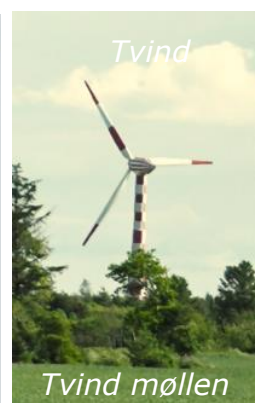
De første sten blev lagt helt tilbage i 1860'erne. Murstenene kom fra Skærum Teglværk ved Vemb, hvorfra de lokale sejlede dem ad Storå og over fjorden til Thorsminde.

I 1930'erne blev slusen udvidet, og i dag består den af 12 sluseporte.

Slusen blev egentlig bygget for at afvande Nissum Fjord, men det blev opgivet. I dag bliver den brugt til at regulere vandstanden og saltindholdet i fjorden, der opsamler regnvand fra et stort opland. Slusen bliver også brugt som gennemsejling mellem fjord og hav.

Penden fra fjorden ud til havet er fem meter dyb. Men det er den kun, fordi der flere gange om ugen bliver fjernet sand med sandsugeren 'Tønne'.

Slusen: Thorsminde

Tvind

Tvind møllen

Kl. 18:30 middag. Svinekam m/tilbehør.

Kl. 20:00 foredrag i "Laden" om **Geopark Vestjylland** v/Karen-Louise Schmidt. Projektet blev præsenteret og introduceret med fokus på de utallige interessenter og idéer, der er involverede i netop dette projekt. De forskellige former for national- natur- naturnationalparker, fredninger og UNESCO blev gennemgået.

Efterfølgende aftenkaffe og kage.

NATURHISTORISK FORENING for NORDSJÆLLAND besøger

Onsdag d. 1. juni

Kl. 8.00: Morgenmad og madpakkesmøring

Kl. 9.45: Afgang med bus til *Vind Hede*, hvor egetræer og enebærbuske gror spredt i hedearealet, hvor urfuglen tidligere var at finde.

Stråsø er et af landets største hede- og skovarealer. Området er en del af LIFE-programmet, hvor der arbejdes på at genskabe og bevare hedeområdet.

Lærkehøj er stedets højeste punkt med sine 69 meter over havet. I 1859 besøger H.C. Andersen Lærkehøj sammen med etatsråd Tang, hvilket skulle have imponeret forfatteren.

Området er kendt for dets store bestand af kronvildt, som tiltrækker jægere fra hele landet. Det er ikke usædvanligt at kunne opleve store horder på over 100 dyr, hvis man færdes i området i aftenskumringen.

Turen går videre til Vest Stadil Fjord. Det lavvandede fjordområde er et sandt mekka for vadefugle på træk.

Guide: Brian Kjølhede.

Kl. 18.30: Middag i Pejsestuen

Herefter vil Gudrun Aspel fortælle om H.C. Andersens ophold på Nr. Vosborg.

Kl. 20.30: H.C.Andersen og Nr.Vosborg v/Gudrun Aspel i Pejsestuen.

Onsdag den 1. juni kl. 08:00 Skærum Mølle

Morgenmad og madpakkesmøring i pejsestuen fra kl. 08:00.

Kl. 10:00 afgang med Vip-Bus mod **Vest Stadil Fjord**, med **Brian Kjølhede**, som guide.

Undervejs intro til den egn og det landskab, som vi skulle besøge i løbet af dagen, med fokus på begreber som naturpark, naturnationalpark, fredninger samt samspil mellem Naturstyrelsen, Regioner, kommuner og lodsejere.

Kørte ind over tidligere landbrugsområder ved **Fersdal Fjord**, som nu er udlagt som naturområde. Området ejes i dag af staten. I 1800-tallet forsøgte afvanding af Nissum Fjord, hvilket kun lykkedes i et begrænset omfang. Så bl.a. skestork og vibeunger fra bussen. Stop ved **"Bjerg-Thomsens Jagthytte"**, hvor vi så efter insekter, planter og fugle. Så yderligere en skestork, sortterne og havørn.

En spændende brun bille med prikker blev ivrigt fotograferet. Arten blev sidenhen registreret som: Dyndløber, der er rødlistet. Brian Kjølhede havde så meget at fortælle om, at hvis denne turrapport skulle indeholde alle de spændende data, ville den blive "uendelig".

Kl. 12:30 stop ved Fejsø Hus / Fejsø Jagthus, hvor vi i utroligt flot vejr spiste vores medbragte frokost.

Kl. 13:30 afgang med Vip-Bus mod Vind Hede, Stråsø Plantage, Stadil Enge og Lærkehøj.

Stop i et hedeområde med 360 graders panorama. Her skulle vi finde- og artsbestemme en speciel plante, som netop groede her (Cypresulvefod). Flere spændende fugle: Rødrygget tornskade og Skovpiber.

Kl. 14:30 videre mod udsigtstårn på "Lærkehøj" som er områdets højeste punkt. Undervejs så vi store flokke af kronstyr. Skønsmæssigt over 100 dyr fordelt i tre rudler. Desuden spor (dæmninger) efter bæver.

Ankomst til **Lærkehøj**, hvor vi nød medbragt te/kaffe og kage. Flere entrede stigerne på udsigtstårnet. Lærkehøjen gav fra toppen ligeledes en flot udsigt.

Det var på dette sted at H.C. Andersen blev inspireret til "Jylland mellem tvende have". Herefter travetur mod syd, til et hedeområde med en sø, lidt siv og sump langs kanterne. Flere fuglearter og en spændende plante "Kattefod" blev observeret.

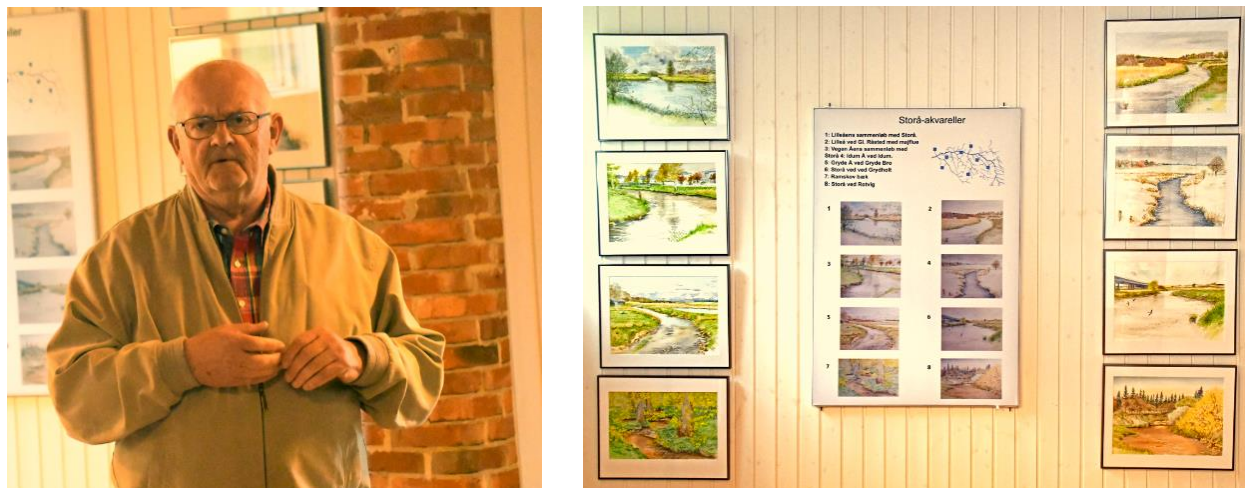

Kl. 16:50 afgang mod Skærum Mølle.

Kl. 18:30 aftensmad. Kalvesteg m/lækkert tilbehør.

Fremvisning af Økocenter Storå v/**Leif Carøe**.

Kl. 21:30 kaffe og kage i pejsestuen, hvor Gudrun Aspel fortalte om Skærum Mølle og H.C. Andersens dagbogsblade fra området. Sange fra FDB's sangbog.

Torsdag den 2. juni kl. 08:00 Skærum Mølle

Morgenmad og madpakkesmøring i pejsestuen fra kl. 08:00.

Briefing om busafgang kl. 09:00

Gudrun Aspel ønskede os god tur og tak for gode dage.

Kl. 10:45 ankomst til **Klostermølle** hvor Jan og Erik forklarede og viste en svampe-/algelignende vækst på rødelt i området.

En vækst, "*Phytophthora plurivora*" som angiveligt har spredt sig world wide, via avokado. Flot udsigt over Mossø, Klosterkær og Gudenåen fra det spændende fugletårn, der er integreret i en stor tidligere tørrelade til pap- og papirproduktion.

Klostermølle: "*Phytophthora plurivora*", Alm. Sneppeflue, Stor Majflue.

Kl. 12:15 afgang mod Århus.
Kl. 13:45 Århus – Odden
Kl. 15:00 Odden – Hillerød med ankomst kl. 17:00.

En rigtig hyggelig og inspirerende tur var alt for hurtigt overstået.

Billeder stillet til rådighed af Erik Thalling, Inger Vedel, Birgit Schlüter, Susanne Persson, Paul Erik Schlüter og Jan Larsen.

En stor tak til Charlotte Falsmar og Erik Thalling for turplanlægning og for at holde styr på det flotte arrangement.

Rapport udarbejdet af Paul Erik Schlüter

H. C. Andersens besøg på Lærkehøj.

H. C. Andersen

24.1805 - 4.8.1875

Den verdensberømte digter H. C. Andersen foretog i år 1859 "den store Jyllandsrejse".

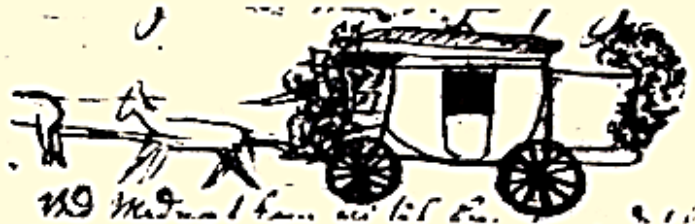
Som på sine øvrige rejser skrev H. C. Andersen en detaljeret rejsedagbog, som fortæller mange spændende detaljer fra den tid.

Rejsen startede den 20. juni fra Korsør med dampskibet "Gerda" i smukt vejr til Århus. Herfra med hestevogn til Silkeborg, hvor der blev aflagt besøg hos bekendte. Efter en uges tid i Silkeborg gik turen mandag den 4. juli 1859 videre til Herning, og dagen efter til Holstebro ad sandede hedeveje. Turen fra Herning til Holstebro er på ca. 35 km, og varede ifølge dagbogen 4½ time med hestevogn.

I Holstebro ventede ejeren af Nørre Vosborg, etatsråd A.E.M. Tang, som havde inviteret digteren til at bo på herregården Nørre Vosborg.

Hos Knudsens gæstgiveri i Holstebro spiste man en gang stegte ål og kørte derpå i godsejerens lukkede hestevogn til Nørre Vosborg. Opholdet på Nørre Vosborg varede i ca. 14 dage, og formede sig som en stor hyldest til den kendte digter.

Proninente gæster blev inviteret og der blev afholdt store fester. Der blev foretaget udflugter til omegnen, og selvfølgelig også til Vesterhavet, hvilket var et stort ønske hos H. C. Andersen.

Tegning fra H. C. Andersens rejsedagbog

Onsdag den 13. juli 1859 fortæller dagbogen: - *kjørt Klokken Eet ud på heden til en gammel Kjæmpegrav, Lærkehøj, det lod huult inde i den da Karlene sloge Telt Pælene fast. Tung sandet Vei og siden over Heden hvor Veiene vare i mange Aaringer ikke kjørte paa, 6 a 7 Spoer ved Siden af hinanden. En viid Udsigt, mod aften saaes havet gjennem Aabningen ind i Nisumfjord. Vi drak og udbragte Skaaler for min Fødeø Fyen. Jeg fandt mange Blaabær. Der samledes en heel Talerkenfuld; her i Egnen har været mange Ulve, derfor endnu Navnet Ulfborg. Iaar er mange Hugorme.*

H. C. Andersen fortsatte sin rejse til Lemvig, hvorfra han sejlede på Limfjorden til Ålborg. Herfra videre med hestevogn rundt i Nordjylland og tilbage i København den 13. september. Under besøget på Lærkehøj og på rejsen gennem de store jyske hedeområder blev digteren inspireret til at skrive det kendte digt: "Jylland" (gengivet nedenfor).
Man må sige, at H. C. Andersen besad en særdeles skarp iagttagelsessevne og stor forudseenhed!

1. Jylland mellem tvende Have
som en Runestav er lagt,
Runerne er Kjæmpegrave
inde midt i Skovens Pragt,
og paa Heden alvorligt
her, hvor Ørknens ^{skov} boer.

2. Jylland, du er Hovedlandet,
Hjælpsomt med Skoveensomhed!
Vildt i Vest med Klittag, Sandet
løfter sig i Bjerges Sted.
Østersø og Nordhavs Vand
favnes over Skagens Sand.

3. Heden, ja, man troer det næppe,
men kom selv, bese den lidt:
Lyngen er et prægtfuldt Tæppe,

Blomster myldre milevidt,
Skynd dig, kom! om føje Aar
Heden som en Kornmark staaer.

4. Mellem rige Bøndergaarde
snart Dampdragen flyve vil;
hvor nu Loke sine Hjorde driver,
Skove vokse til.
Britten flyver over Hav,
gjæster her Prins Hamlets Gray.

5. Jylland mellem tvende Have
som en Runesten er lagt
Fortid mæls dine Grave,
Fremtid fælder ud din Mægt;
Havet af sit fulde Bryg
synger højt om Jyllands Kyst

PLANTELISTE

Udarbejdet af Susanne Persson
med input af Inger Vedel, Elsebeth Bindslev og Jan Larsen

Nålelav (*Chaenothecopsis pusilla*)

Cypres-Ulvefod (*Diphasiastrum tristachyum*)

Bøg (*Fagus sylvatica*). Velling Skov har landets største bevoksning af 250-300 årlige bøge, som ligger urørt hen.

Dusk-Syre (*Rumex thyrsoflorus*)

Liden Vandarve (*Montia minor*)

Stor Fladstjerne (*Stellaria holostea*)
Sydlig/Nordlig? Lund-Fladstjerne (*Stellaria*?)
Trævlekrone (*Lychnis flos-cuculi*)

Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*)
Vedbend-Vandranunkel (*Ranunculus hederaceus*)

Vandpeberrod (*Rorippa amphibia*)
Rank Vinterkarse (*Barbarea stricta*)
Skov-Springklap (*Cardamine flexuosa*)

Sump-Kællingetand (*Lotus pedunculatus*)
Farve-Visse (*Genista tinctoria*)?
Håret Visse (*Genista pilosa*)

Engelsk Visse (*Genista anglica*)
Rundbælg (*Anthyllis vulneraria ssp. carpatica*)

Kløftet Storkenæb (*Geraniaceae dissectum*)

Smuk Perikon (*Hypericum pulchrum*)

Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*)

Liden Vintergrøn (*Pyrolaceae minor*)

Skovstjerne (*Trientalis europaea*)
Dusk-Fredløs (*Lysimachia thyrsoflora*)

Lyng-Snerre (*Galium saxatile*)

Forskelligfarvet Forglemmigej (*Myosotis discolor*)
Sump-Forglemmigej (*Myosotis laxa ssp. caespitosa*)

Sværtævæld (*Lycopus europaeus*)

Guldblomme (*Arnica montana*)
Kattefod (*Antennaria dioica*)
Almindelig Kongepen (*Hypochoeris radicata*)
Plettet Kongepen (*Hypochoeris maculata*)
Lav Skorsoner (*Scorzonera humilis*)
Vand-Brandbæger (*Senecio aquaticus*)
Liden Museurt (*Logfia minima*)

Majblomst (*Maianthemum bifolium*)

Benbræk (*Narthesium ossifragum*)
Kalmus (*Acorus calamus*)

Frøbid (*Hydrocharis morsusrae*)

Siv, Halvgræs, Græs og Insekter

Stor Frytle (*Luzula sylvatica*)
Mangeblomstret Frytle (*Luzula multiflora*)

Smalbladet Kæruld (*Eriophorum angustifolium*)
Tue-Kæruld (*Eriophorum vaginatum*)
Vestlig Tuekogleaks (*Trichophorum germanicum*)

Eng-Svingel (*Festuca pratensis*)
Klit-Svingel (*Festuca arenaria*)
Rød Svingel (*Festuca rubra*)
Stor Væselhale (*Vulpia myuros*)
Tandet Sødgræs (*Glyceria declinata*)
Skov-Stilkaks (*Brachypodium sylvaticum*)
Udspærret Dværgbunke (*Aira caryophyllea*)
Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*)
Stortoppet Hvene (*Agrostis gigantea*)
Knæbøjlet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*)
Kattesæk (*Nardus stricta*)

Insekter

Sø-Majflue (*Ephemera vulgata*)

Grøn Busksommerfugl (*Callophrys rubi*)

Dyndløber (*Carabus clathratus*)

Blåvinget Pragtnymfe (*Calopteryx splendens*)

Stor Majflue (*Ephemera danica*)

Alm. Sneppeflue (*Rhagio scolopaceus*)

Frands Jensen

30/5 31/5 1/6 2/6 Kommentarer

		30/5	31/5	1/6	2/6	Kommentarer
Lappedykkere	Lille lappedykker			X		
	Toppet lappedykker			X	X	Tim Engsø og Mossø
Årefodede	Skarv	X	XX	X	X	Set mange steder
Storkefugle	Fiskehejre	XX	XX	X	X	Set mange steder
	Sølvhejre	1	X		1	Skærum Mølle
	Skestork			3		Vest Stadil Fjord
Andefugle	Knopsvane	X	X	X	X	Set mange steder
	Grågås			XX	4 m. pulli	Vest Stadil Fjord og Mossø
	Gravand	2 m. pulli		X	X	Skærum Mølle o.a.
	Krikand			X		
	Gråand	X	X	X	X	Set mange steder
	Ederfugl				2	Sjællands Odde
Rovfugle	Rød glente	1			1	Begge undervejs
	Havørn			1		Vest Stadil Fjord
	Rørhøg	1	X	1	X	Set flere steder undervejs
	Spurvehøg				1	Sjællands Odde
	Musvåge	X	X	X	X	Set flere steder
	Tårnfalk	X	X	X	1	Set flere steder
Vandhøns	Blishøne	X	X	X		Mest Skærum Mølle
	Grønbenet rørhøne			1		
Vadefugle	Stor præstekrave		1			Bovbjerg
	Vibe	X	X	XX	X	Set flere steder
	Brushane			X		Vest Stadil Fjord
	Rødben			XX		Vest Stadil Fjord
Mågefugle	Hættemåge		1	XX	X	Set flere steder
	Stormmåge	X	X		X	Set flere steder
	Sildemåge		1		X	Set på marker enkelte steder
	Sølvmåge	X	X	XX	XX	Set mange steder
	Svartbag		1 ung fugl			Thorsminde
	Splitterne		1			Thorsminde
	Fjord-/Hav-terne				1	Århus Havn
	Sortterne			1		Vest Stadil Fjord
Duer	Tyrkerdue	X				Undervejs i landsby
	Ringdue	X	X	X	X	Set flere steder i moderat antal
Gøge	Gøg			2	1	Set enkelte steder
Sejlere	Mursejler	X	X	X		Set flere steder i moderat antal
Spætter	Sortspætte	1				Hørt i Velling Skov
	Stor flagspætte			1		
Spurvefugle	Sanglærke		X	X		Set flere steder
	Digesvale	1	X		X	Set flere steder
	Landsvale	XX	XX	XX	XX	Set mange steder

Bysvale	XX	X	XX	XX	Set mange steder
Skovpiber			1		Vind Hede
Engpiber	X	X			Langs Vesterhavet
Gul vipstjert		1			Thorsminde
Hvid vipstjert	X	X	X	X	Set mange steder
Gærdesmutte	X		X	X	Hørt flere steder
Rødhals	X		X		Hørt flere steder
Rødstjert	1	1	X	X	Skærum Mølle o.a.
Bynkefugl	X				Skærum Mølle
Sortstrubet bynkefugl	1		X		Skærum Mølle og Vest Stadil Fjord
Stenpikker		1			Thorsminde
Solsort	X	X	X		Set og hørt mange steder
Sangdrossel	X		X		Hørt flere steder
Sivsanger	1	X			Skærum Mølle og Vest Stadil Fjord
Kærsanger				1	Skærum Mølle
Rørsanger	X				Skærum Mølle
Gærdesanger		1		1	Thorsminde og Skærum Mølle
Tornsanger		1	X	1	Set og hørt flere steder
Havesanger		1	1		Bl. a. Skærum Mølle
Munk	X	1			Velling Skov o.a.
Gransanger	X		X	1	Hørt flere steder
Løvsanger		1	X		Hørt flere steder
Blåmejse				2	Mossø ved redehul
Musvit			X		Skærum Mølle
Træløber				1	Mossø
Rødrygget tornskade			X		Vind Hede
Stor tornskade			1		Vind Hede
Skovskade			1		Set undervejs
Husskade	X	X	X	X	Set mange steder
Allike	X				Set flere steder, mest undervejs
Råge	X			2	Set flere steder undervejs
Gråkrage	X	X	XX	XX	Set mange steder
Stær	X	X	X		Set flere steder i moderat antal
Gråspurv		X	X		Set flere steder i moderat antal
Skovspurv	X	X	X		Set flere steder i moderat antal
Bogfinke	X		X	X	Hørt flere steder
Grønirisk				1	Skærum Mølle
Stillits				3	Mossø
Tornirisk		X			Langs Vesterhavet
Kernebider			1		Undervejs
Rørspurv	X	X	X	X	Set mange steder
Bomlærke	1	X	X		Set flere steder

X betyder flere end 1, en mindre end 10

XX betyder 10 eller flere

pulli: unger

Erosion af skrænten mellem Bovbjerg Fyr og Trans Kirke

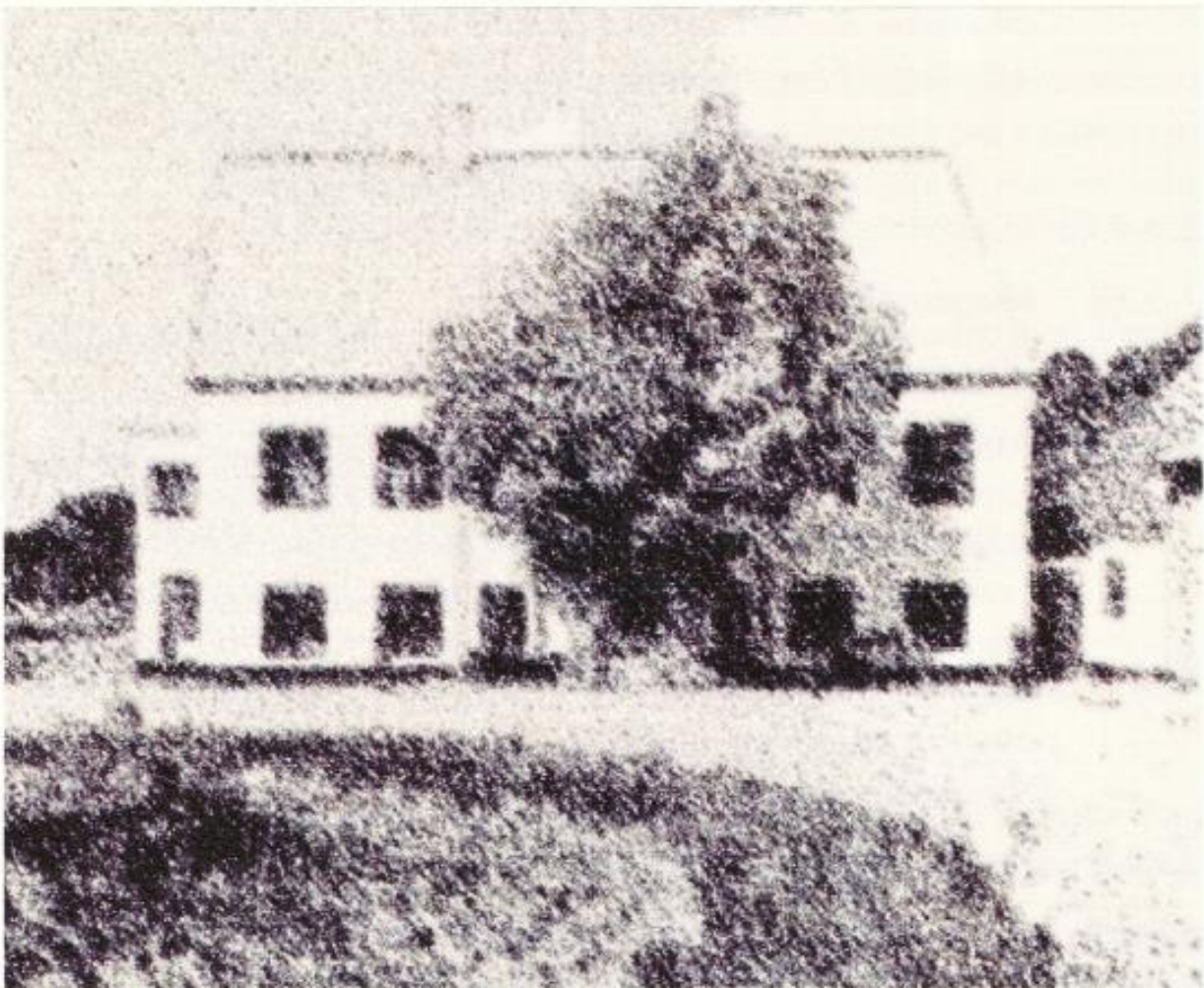

Vind Høst

Velkommen på

FOLKEUNIVERSITETSCENTERET
SKÆRUM MØLLE

**”Stedet, hvor åerne mødes •
Stedet, hvor strømninger brydes”.**

Gudrun Aspel

Præsentation af medvirkende:

Jørgen Nørby:

Som politiker har Jørgen Nørby gjort en stor indsats i kommunalpolitik. Uddannelsen som biolog og lærer på Lemvig Gymnasium har været afsæt til en lang række politiske initiativer for at kombinere teoretisk viden med at få tingene ført ud i praksis. Herunder også medstifter af biogasanlæg. Nuværende bestyrelsesmedlem i Fonden Skærum Mølle.

Lasse Ebbensgaard:

Har som mangeårig rektor på Lemvig Gymnasium, sikret at dette tyndtbefolkede område har et velfungerende gymnasium. Med indsigt og engagement i lokalområdet, har Lasse Ebbensgaard bidraget i bestyrelsesarbejde bl.a. på Folkeuniversitetscenteret Skærum Mølle og det lokale Folkeuniversitetsarbejde i særdeleshed.

Karen-Louise Smidth:

Netop tiltrådt som leder af UNESCO Geopark Vestjylland. Fra tidligere job som leder af Nissum Fjord projektet og naturvejlederjobs, har Karen-Louise Smidth rig erfaring med at få lokale frivillige og andre interessenter til at arbejde sammen. Netop en opgave som Geoparken vil videreudvikle for at bringe endnu mere fokus på områdets særegne natur. UNESCO Geopark er et samarbejde imellem Lemvig, Struer og Holstebro Kommuner.

Brian Kjølhede:

Naturvejleder ved Naturstyrelsen Vestjylland. Brian Kjølhede har utrætteligt arbejdet med at sætte spot på mange naturoplevelser i Naturstyrelsens store områder i Vestjylland – lige fra fiskene i Nissum Fjord til krondyrenes færden i Klosterheden - Kronheden - Stråsø og andefuglene ved Stadil Fjord. Også bekæmpelse af mårhunde har været et arbejdsfelt

Gravers Graversen:

Gravers sørger for at holde styr på alt det praktiske på turen: madpakker, kaffe mm.

Leif Carøe:

"Pensioneret" projektmager, historieinteresseret og frivillig konsulent hos Skærum Mølle, der som levende fortæller også foretager rundvisninger på stedet. Leif Carøe har ydet en stor indsats i tilblivelsen af Økocenter Storå.

Gudrun Aspel:

Folkeuniversitetscenteret Skærum Mølle er Gudrun Aspels livsplan om at danne fysisk ramme om forelæsninger med en række emner som f.eks. Litteratur, historie, samfundsfag og natur.